

Kokousmuistio

EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä

Kokous: Työryhmän 11. kokous

Aika: 9.9.2019 klo 9-12

Paikka: Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, Helsinki, kokoushuone Kruunu

Osallistujat:

Anna-Maija Pajukallio, ympäristöministeriö	puheenjohtaja
Riitta Levinen, ympäristöministeriö	varapuheenjohtaja
Tarja-Riitta Blauberg, ympäristöministeriö	pysyvä asiantuntija
Mika Honkanen, työ- ja elinkeinoministeriö	jäsen
Kirsti Huovinen, maa- ja metsätalousministeriö	jäsen
Timo Hämäläinen Suomen Kiertovoima ry	varajäsen
Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto	jäsen
Kaija Järvinen, ympäristöministeriö	kutsuttu asiantuntija
Esa Kuitunen, Keski-Suomen ELY-keskus	jäsen
Otto Lehtipuu, Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry	jäsen
Jouni Nissinen, Suomen luonnonsuojeluliitto	varajäsen
Minna Ojanperä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry	jäsen
Marja Ola, Kaupan liitto	jäsen
Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö	jäsen
Hanna Salmenperä, Suomen ympäristökeskus	pysyvä asiantuntija
Juha-Pekka Salmi, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta (TYNK)	jäsen
Sirje Stén, ympäristöministeriö	kutsuttu asiantuntija
Anna Vainikainen, Elintarviketeollisuusliitto ry	varajäsen
Juha-Heikki Tanskanen, Rinki Oy	jäsen
Päivi Vilenius, Etelä-Suomen aluehallintovirasto	jäsen
Teemu Virtanen, Pirkanmaan ELY-keskus	jäsen
Tiina Vyyryläinen, Kuluttajaliitto	jäsen
Eini Lemmelä, ympäristöministeriö	kutsuttu asiantuntija
Jussi Kauppila, ympäristöministeriö	sihteeri
Eevaleena Häkkinen, ympäristöministeriö	sihteeri

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Anna-Maija Pajukallio avasi kokouksen klo 9.10.

Sovittiin, että Antti Niskanen LCA Consulting Oy:stä voi jäädä kokoukseen esityksensä jälkeen, jotta työryhmän jäsenet voivat esittää hänelle tarkempia kysymyksiä kokouksen päätyttyä.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Erilliskeräysvaihtoehtojen vaikutusten arviointi (Antti Niskanen, LCA-Consulting Oy)

Antti Niskanen LCA-Consulting Oy:stä esitteli erilliskeräysvaihtoehtojen vaikutusten arvioinnin alustavia tuloksia.

Keskusteltiin selvityksessä tehdyistä lajittelutehokkuuden kasvuun liittyvistä oletuksista. Todettiin, että selvityksen loppuraportissa on tärkeää kuvata oletusten taustalla olevia asioita.

Kysyttiin, täydennetäänkö selvitystä muiden kuin asumisessa syntyvien yhdyskuntajätteiden erilliskeräyksen tarkastelulla. LCA Consulting tekee parhaillaan arviota kauppojen yhdyskuntajätteistä, mutta ongelmana on, että niistä on vähän tietoa saatavilla. Selvitystyön aikana on tullut muutenkin esiin jätetietojen puutteet.

Kysyttiin, vähennetäänkö uusien kierrätysasteen laskentasääntöjen mukaan uusiokuitumassan tuotannon rejeetit kierrätetystä jätemäärästä. Todettiin, että uusiomassan tuotannon rejeektejä ei vähennetä kierrätysasteen laskennassa.

Kysyttiin, onko selvityksessä huomioitu kotikompostoinnin ympäristövaikutukset. Selvityksessä on otettu huomioon kotikompostoinnista syntyvät kasvihuonekaasupäästöt.

Keskusteltiin siitä, tuoko erilliskeräyksen laajentaminen pienikiinteistöihin ympäristöhyötyjä. Todettiin, että monilokerokeräyksellä ja optimoimalla jäteastioiden tyhjennysvälit voidaan vähentää päästöjä ja kustannuksia.

Lisäksi tuotiin esiin, että selvityksestä käy hyvin ilmi, että kierrätystavoitteita on vaikeaa saavuttaa ja että erilliskeräyksen laajentaminen nostaa kustannuksia selvästi.

4. Työryhmän mietinnön viimeistely ja hyväksyminen

Käytiin mietintöluonnokseen tehdyt muutokset luvuittain läpi ja sovittiin siihen tehtävistä muutoksista. Hyväksyttiin lopullinen mietintö.

Työryhmässä kannatettiin mietintöluonnokseen ehdotettua lisäystä koskien työryhmän perustamista arvioimaan sivutuotteita ja jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien säännösten toimeenpanoa. Yksi työryhmän jäsen oli tyytymätön työryhmän toimeksiantoon.

Yhdessä puheenvuorossa vastustettiin pakkausten liikevaihtorajan poistamista sillä perusteella, että se aiheuttaa suhteettoman suuren työmäärän ja kustannukset kaikille osapuolille, lisäten erityisesti pienten tuottajien hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ilman, että sillä saadaan hyötyjä direktiivin keräys- ja kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon, että kyse on yhden tuottajavastuualan 4 % markkinaosuudesta. Tämä resurssi olisi pois jätehuollon toimivuuden kehittämistä ja EU:n tavoitteiden saavuttamisen valvonnasta.

Keskusteltiin siitä, miten lajittelulaitoksissa lajitellut pakkausjätteet otetaan huomioon pakkausten tuottajan kustannusvastuun laskennassa. Sovittiin, että mietintöluonnokseen lisätään kohta, jonka mukaan tuottajan kustantama laitoslajittelu otettaisiin huomioon kustannusvastuun laskennassa sisällyttämällä tuottajan kustantamasta lajittelusta saatu kierrätetty pakkausjätemäärä tuottajien kierrätysasteiden laskentaan.

Keskusteltiin siitä, että kansainväliset myyntialustat pitäisi saada tuottajavastuun piiriin, jos alustalla toimivat yritykset eivät huolehdi tuottajavastuustaan. Todettiin, että asia on tuotu esiin mietintöluonnoksen luvun 5.3.2 viimeisessä kappaleessa. Sovittiin, että asian korostamiseksi kyseinen mietinnön kohta kursivoidaan ja muutetaan työryhmän näkemys presensmuotoon.

Yhdessä puheenvuorossa tuotiin esiin, että mietinnössä esitetyt siirtymäajat eivät muodosta keskenään loogista kokonaisuutta eivätkä ole linjassa aiempien jätelain muutosten siirtymäaikojen kanssa.

Sovittiin, että luvussa 6.2 olevaan työryhmän ehdotusta käsittelevään virkkeeseen lisättäisiin sana nykyisestä, jolloin virke kuuluisi seuraavasti: ”Kunnan nykyisestä mahdollisuudesta järjestää lietekuljetukset keskitetysti kilpailutettuna luovutettiin urakkasopimusten päättyessä, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua”.

Mietinnön luvussa 6.3 olevaa mainintaa Clean Vehicles -direktiivistä vastustettiin yhdessä puheenvuorossa sillä perusteella, että liikenteen päästöjä vähennetään monilla eri ohjauksella eikä Clean Vehicles -direktiivi ole avainkeino päästöjen vähentämiseksi.

Yhdessä puheenvuorossa huomautettiin, että mietintöluonnoksen luvussa 7 ei ole selkeästi tuotu esiin, tulisiko ehdotetun pakkausjäteasetuksen 8 §:n mukaisessa kierrätysasteiden laskennassa huomioida komission laskentaohjeiden mukaisesti kaikki markkinoille saatetut pakkaukset, myös ne, joiden tuottajat eivät ole rekisteröityneet tuottajarekisteriin (ns. vapaamatkustajat, etämyyjät). Sovittiin, että tämä otetaan huomioon lainsäädäntöehdotuksen jatkovalmistelussa.

Keskusteltiin viranomaisen roolista, jos kunta ja pakkausten tuottajat eivät pääse sopimukseen pakkausjätteen keräyskustannusten korvaamisesta. Eräissä puheenvuoroissa viranomaisen roolia tuottajien maksamien korvausten määrittäjänä pidettiin vieraana. Yhtenä vaihtoehtona tuotiin esiin, että viranomainen käyttäisi sopimuksen aikaansaamiseksi jätelain mukaisia hallintopakkokeinoja. Esitettiin myös, että jos sopimukseen ei päästäisi, sopijaosapuolet voisivat hakea Pirkanmaan ELY-keskukselta vapautusta yhteistyöstä, jolloin pakkausjätteiden kiinteistöittaisen keräyksen järjestäminen siirtyisi tuottajan vastuulle. Sovittiin, että asiasta keskustellaan lisää jatkovalmistelun aikana.

Yhdessä puheenvuorossa huomautettiin, että mietinnön tekstistä saattaa saada käsityksen, että kunnan ja pakkausten tuottajien pitäisi tehdä jokaisesta jätelajista oma sopimuksensa. Todettiin, että sopimuksia ei tarvitse tehdä joka jätelajille erikseen, vaikka tuottaja on velvollinen korvaamaan keräyskustannuksia pakkausmateriaaleittain kunnille. Tarkoituksena on, että sopimuksissa sovitaan hinnat jätelajeittain. Sovittiin, että väärin ymmärrysten välttämiseksi asiaa koskevasta mietintöluonnoksen kohdasta poistetaan sana jätelajeittain.

Yhdessä puheenvuorossa huomautettiin, että jätelain 15 §:stä puuttuu yksiselitteinen vaatimus jätteiden syntypaikkalajittelusta ja esitettiin, että pykälän alkuun lisättäisiin vaatimus, että jätteet on lajiteltava. Ehdotusta ei hyväksytty, koska erilliskeräyksen määritelmä sisältää lajittelun.

Yhdessä puheenvuorossa esitettiin, että pakkausjäteasetuksen 9 §:n pitäisi ohjata erilliskeräyspisteitä pientaloalueille ja taajamien ulkopuolelle. Todettiin, että velvoite suunnitella alueellisesti kattava aluekeräysverkosto on yritetty ottaa huomioon jätelain 49 a §:n 1 momentin 2 ja 4 kohdissa sekä pakkausjäteasetuksen 9 §:ssä.

Yhdessä puheenvuorossa esitettiin, että jätelain 91 §:ssä tulisi velvoittaa kunta antamaan jätehuoltomääräyksiä. Todettiin, että kyseessä on norminantovaltuutus, jossa kunta valtuutetaan antamaan jätehuoltomääräyksiä. Valtuussäännöksiä ei ole tapana kirjoittaa velvoittavaan muotoon. Todettiin myös, että lähes kaikilla kunnilla on jo jätehuoltomääräykset.

Yhdessä puheenvuorossa huomautettiin, että jätelain 24 §:stä ei selviä, mikä on ELY-keskuksen toimivalta esimerkiksi turhan pakkaamisen valvomiseksi.

Esitettiin, että mietinnössä pitäisi tuoda esiin, että EU:n jättesäädöspaketin tavoitteita ei välttämättä ole mahdollista saavuttaa. Todettiin, että tehdyistä vaikutusten arvioinneista puuttuvat kokonaan jätteen

haltijan vastuulle kuuluvat yhdyskuntajätteet. Todettiin, että kierrätystavoitteiden saavuttamiseen voivat vaikuttaa myös lajittelutehokkuuden parantaminen sekä lajittelulaitosten käyttöönotto. Lisäksi kehitteillä oleva jätetietojärjestelmä voi tuoda tarkempaa jätetietoa. Ehdotettiin, että mietinnön yhteenvedoon voitaisiin lisätä maininta, että pakkausjätteen kierrätystavoitteet todennäköisesti saavutetaan työryhmän ehdottamilla toimilla.

Lisäksi sovittiin, että mietinnöstä poistetaan maininnat kompromissiehdotuksista ja -esityksistä ja käytetään sen sijaan pelkästään ehdotus tai esitys sanaa.

5. Työryhmän luovutuskirje

Sovittiin, että työryhmän luovutuskirjeeseen korjataan, että Juha-Pekka Salmi edustaa Tuottajayhteisöjen neuvottelukuntaa (TYNK).

Lopullinen mietintö lähetetään työryhmälle 11.9. Eriävät mielipiteet ja täydentävät lausumat on toimitettava sihteeristölle perjantaina 13.9. klo 12 mennessä Word-tiedostona. Ne lisätään mietinnön liitteeksi. Allekirjoitetut versiot voi toimittaa sihteeristölle erikseen. Luovutuskirjeeseen kirjataan eriävän mielipiteen tai täydentävän lausunnon jättäneet tahot.

Mietinnön allekirjoitustilaisuus pidetään maanantaina 16.9. klo 9-12 ympäristöministeriössä. Mietintö on allekirjoitettavana kokoushuoneessa Norppa klo 9-10, jolloin tarjoillaan myös allekirjoituskahvit. Sen jälkeen mietintö on allekirjoitettavana ympäristöministeriön neuvonnassa. Työryhmän jäseniä pyydettiin ilmoittamaan sihteeristölle, mikäli he eivät pääse allekirjoittamaan mietintöä kyseisenä ajankohtana tai jos haluavat tulla allekirjoittamaan mietinnön viikon 37 aikana. Kun mietintö on allekirjoitettu, se on julkinen ja siitä voi viestiä julkisesti.

26.11. klo 13-16 pidetään avoin keskustelutilaisuus luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

6. Mahdolliset muut asiat

Muita asioita ei tullut esiin.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.19.